

DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0203>

УДК 336.7:307.1

JEL Classification: R11, O18, H71

Шлапак Алла Василівна

доктор економічних наук, доцент
проректор з науково-педагогічної роботи та інноваційного розвитку
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8697-7039
e-mail: av.shlapak@kubg.edu.ua

Заболотний Геннадій Вадимович

керівник проєктів та програм у галузі матеріального (нематеріального) виробництва
БО «БФ «Разом для України»
Київ, Україна
ORCID ID: 0009-0005-4629-9524
e-mail: hennadiizabolotnyi@gmail.com

ЕКОНОМІЧНА СПРОМОЖНІСТЬ МАЛИХ ГРОМАД: ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОСТІ

Анотація. В представленій роботі обґрунтовано, що на теперішній час економічна спроможність малих громад є однією з основних умов для їхнього сталого розвитку та соціальної стабільності. В умовах сучасних економічних трансформацій, децентралізації та реформи місцевого самоврядування, питання забезпечення економічної незалежності і стабільності малих громад набувають особливої актуальності. Малі громади стикаються з численними викликами, зокрема, з обмеженими фінансовими ресурсами, відсутністю достатньої інфраструктури, низьким рівнем економічної активності та безробіттям серед населення. Саме тому метою представленої роботи є визначення особливостей економічної спроможності малих громад, а також визначення їх факторів розвитку та особливостей стратегій забезпечення їх сталості. Основними методами представленим в роботі є: метод логічний, метод аналізу, метод порівняння, метод дедукції, метод синтезу, метод індукції, метод узагальнення, метод співставлення, табличний та графічний методи. Одним із ключових факторів економічної спроможності є здатність громади ефективно використовувати свої ресурси, сприяти розвитку підприємництва та залучати інвестиції. Однак для цього необхідне впровадження комплексних стратегій, що включають як розвиток інфраструктури, так і підтримку соціальних ініціатив, сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, а також активну співпрацю з державними та приватними партнерами. Для малих громад важливими напрямками є створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, підтримка місцевих підприємців, розвиток інфраструктури та залучення зовнішніх інвестицій. Підприємництво має стати основним двигуном економічного зростання в громадах, тому необхідно стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу через програми підтримки, навчання та доступ до фінансування. Важливою умовою економічної спроможності є створення партнерств і коаліцій між громадами, державними органами та бізнесом. Це дозволить залучати додаткові ресурси, покращувати інфраструктуру та створювати нові можливості для розвитку громади. Також в роботі зазначено, що успіх залежить від того, наскільки активно місцеві жителі братимуть участь у плануванні та реалізації економічних ініціатив. Формування місцевої ініціативи та підтримка громадянської активності є необхідними умовами для забезпечення тривалого економічного розвитку.

Ключові слова: економічна спроможність; цифровізація; сталий розвиток; цифрова економіка; інклюзивність; територіальні громади; цифрові технології; цифрова трансформація; малі громади; розвиток малих громад; економічна інклюзія; інклюзія.

ВСТУП

В умовах динамічних економічних трансформацій та цифрового впливу економічна спроможність малих громад є важливим чинником їхнього розвитку та сталості, оскільки визначає здатність громади ефективно використовувати свої ресурси для забезпечення високої якості життя своїх мешканців, стимулювання економічного зростання та підтримки

соціальної стабільності. В умовах децентралізації, яка триває в Україні, зростає роль місцевих громад у забезпеченні соціально-економічного розвитку країни. Сформовані економічно спроможні громади здатні забезпечити сталий розвиток через ефективне управління фінансами, залучення інвестицій, підтримку підприємництва та розвиток інфраструктури.

Економічна спроможність громади включає в себе не лише наявність фінансових ресурсів для розвитку, а й умови для залучення інвестицій, розвитку малого та середнього бізнесу, забезпечення стабільного податкового потенціалу, а також спроможність підтримувати надання важливих соціальних послуг. Важливим фактором також є здатність громади до адаптації до нових економічних викликів, таких як зміни на ринку праці, цифровізація та зміни в екологічній політиці.

За таких трансформаційних умов, розгляд факторів, які впливають на економічну спроможність малих громад, а також стратегій, що можуть забезпечити їх сталий розвиток, є надзвичайно актуальним для визначення напрямків політики на місцевому рівні та для пошуку шляхів ефективного використання наявних ресурсів. Тому вивчення цього питання є важливим для забезпечення не лише економічного благополуччя громад, але й їхньої соціальної та екологічної стабільності в довгостроковій перспективі.

Постановка проблеми. Розвиток малих громад в Україні на теперішній час стикається з низкою системних викликів, які ускладнюють їх економічну стабільність, соціальну згуртованість та інституційну спроможність. Однією з ключових проблем є обмеженість фінансових ресурсів: багато громад мають слабку дохідну базу, що не дозволяє реалізовувати стратегічні інфраструктурні проекти, утримувати заклади соціальної сфери та інвестувати у розвиток.

Іншою серйозною проблемою є низький рівень інвестиційної привабливості, який пов'язаний із недосконалою інфраструктурою, браком кваліфікованих кадрів, неефективною земельною політикою та обмеженим доступом до цифрових технологій. Малі громади часто залишаються поза увагою крупних інвесторів і потребують додаткових механізмів стимулювання підприємницької активності на місцях.

Серед соціальних викликів варто виділити демографічну кризу (старіння населення, відтік молоді до великих міст або за кордон), що послаблює людський капітал громади та знижує її довгостроковий потенціал розвитку. До цього додаються кадрові проблеми в органах місцевого самоврядування, що проявляється в нестачі фахівців у сфері управління, планування, фінансів та цифрової трансформації.

Окремо варто наголосити на інституційній нестабільності та фрагментарності державної політики щодо підтримки малих громад, що проявляється у нерівномірності державної підтримки, відсутності чітких критеріїв оцінки спроможності громад і недостатній координації між різними рівнями влади.

Таким чином, для ефективного розвитку малих громад в Україні необхідне комплексне вирішення зазначених проблем шляхом зміцнення фінансової автономії, розширення інвестиційних можливостей, покращення управлінської спроможності та стимулювання участі громадян у процесах прийняття рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика представленого питання складається з кількох основ, таких як: економічне зростання, потенціал розвитку, розвиток, економічна дієвість, конкурентоспроможність та сталий розвиток. Також на становлення представленої проблематики впливає розвиток цифрової економіки, глобальна цифровізація та інші трансформаційні зміни глобального економічного простору сьогодення. Так окремі питання розвитку та доступності розглянуті в роботах Chen J., Rojniruttikul N., Kun L. Y., Ullah S. [1], Desyatnyuk O., Krysovaty A., Ptashchenko O., Kyrylenko O. [2], Khoshnava S. M., Rostami R., Zin R. M., Štreimikiene D., Yousefpour A.,

Mardani A., Alrasheedi M. [3], Reznikova N., Shlapak A., Ivashchenko O. [4-7], Sinha A., Sengupta T., Alvarado R. [8], Sołoducho-Pelc L., Sulich A. [9] та інші.

Окремі особливості розвитку територіальних громад представлено в роботах Десятнюк О. [10], [11], Кириленко О. [12], Птащенко О. [13] та інших.

Дослідження розвитку територіальних громад є важливим напрямом аналізу, оскільки це дає можливість зрозуміти, як місцеві органи влади можуть сприяти сталому розвитку своїх територій, поліпшувати рівень життя громадян та ефективно використовувати наявні ресурси. Це дослідження охоплює численні аспекти, зокрема економічні, соціальні, екологічні та інституційні, і має на меті виявити основні проблеми та можливості для розвитку громад на місцевому рівні. При цьому динамічний розвиток сучасного бізнес-середовища дозволяє досліджувати окремі аспекти розвитку громад більш детально, що обумовлено зовнішніми факторами впливу та трансформаціями.

Мета статті. Метою цієї роботи є дослідження характеристик економічної спроможності малих громад, а також аналіз факторів, що впливають на їх розвиток, і визначення ключових аспектів стратегій, які забезпечують їх стабільність та сталий розвиток.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Спираючись на сучасні економічні словники [14], [15] під поняттям «спроможність» можливо розуміти здатність або можливість здійснювати певні дії або досягати поставлених цілей. Якщо звернути увагу на представлену вище проблематику дослідження, то у контексті економічної спроможності громад цей термін відображає їхню здатність ефективно використовувати наявні ресурси для забезпечення сталого розвитку, надання якісних послуг своїм жителям та створення умов для зростання економічної активності.

Визначаючи економічну спроможність, можна вказати на такі основні складові, що представимо в табл. 1.

Таблиця 1

Складові економічної спроможності

Складова	Визначення
Фінансова незалежність	рівень самостійності громади у забезпеченні своїх потреб через власні доходи, без значної залежності від зовнішніх фінансових джерел
Ресурсний потенціал	здатність громади ефективно використовувати природні, людські, фінансові та інші ресурси для розвитку економіки та інфраструктури
Інфраструктурний розвиток	наявність та якість інфраструктури, що дозволяє забезпечити базові потреби населення, такі як транспорт, енергетика, водопостачання, охорона здоров'я тощо
Інвестиційна привабливість	можливість залучати інвестиції для розвитку підприємництва та інших секторів економіки, що стимулюють розвиток громади

Джерело: сформовано на основі [1] – [18]

Економічна спроможність є важливою не лише для розвитку місцевої економіки, але й для соціальної стабільності громади. Вона забезпечує можливості для створення робочих місць, поліпшення якості життя та збільшення фінансової незалежності від державних трансфертів.

Економічна спроможність малих громад визначає їхню здатність забезпечувати сталий розвиток за рахунок ефективного використання власних ресурсів, залучення інвестицій, підтримки підприємництва та надання якісних публічних послуг. Проте в реаліях України ця спроможність часто виявляється обмеженою через низку чинників.

Перш за все, недостатній рівень власних доходів є однією з головних перешкод. У більшості малих громад питома вага трансфертів із державного бюджету у структурі доходів перевищує 50%, що свідчить про низький рівень фінансової самостійності та залежність від зовнішніх джерел фінансування [10], [12]. Це обмежує можливості стратегічного планування та реалізації довгострокових програм розвитку.

Крім того, низька економічна активність у сільських та віддалених громадах ускладнює формування стійкої податкової бази. Обмежена кількість суб'єктів підприємницької діяльності, відсутність великих роботодавців і слабкий розвиток інфраструктури не сприяють формуванню локального ринку праці та внутрішнього попиту.

Ще однією проблемою є нестача інвестицій і обмежений доступ до фінансових ресурсів, включаючи банківське кредитування та грантові програми. Інституційна слабкість, брак фахових кадрів у сфері економічного планування, відсутність маркетингової стратегії щодо залучення інвесторів, що знижує інвестиційну привабливість громад [10], [12], [13].

Водночас нерівномірний рівень розвитку між громадами посилює дисбаланси: деякі громади демонструють позитивну динаміку, тоді як інші залишаються економічно слабкими через несприятливе географічне розташування, втрату людського капіталу та дефіцит управлінських компетенцій.

Отже, проблема економічної спроможності малих громад є комплексною та потребує системного підходу, який включає фінансову децентралізацію, розвиток місцевого підприємництва, ефективне управління ресурсами, цифрову трансформацію та кадрове забезпечення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток малих територіальних громад в Україні є важливим аспектом у контексті соціально-економічного прогресу країни. Незважаючи на значний потенціал, малі громади стикаються з численними викликами, які обмежують їхню здатність до стабільного розвитку. Зокрема, проблеми з фінансовою спроможністю, відсутність належної інфраструктури, обмежений доступ до сучасних технологій та недостатній рівень соціальної підтримки.

Слід також зауважити, що у той же час, правильне поєднання стратегій і ресурсів, спрямованих на підтримку розвитку, може створити умови для їхнього зростання та підвищення конкурентоспроможності. Одним з основних факторів розвитку є інфраструктурна підтримка, яка включає доступ до освіти, медицини, транспорту, а також енергетичні та цифрові ресурси. Важливими аспектами є також стимулювання підприємництва, розвиток сільськогосподарського виробництва, залучення інвестицій і активна участь громадян у процесах прийняття рішень.

Зважаючи на сучасні тенденції децентралізації в Україні, малі громади отримали більше можливостей для самостійного управління та ефективного використання місцевих ресурсів. Залучення інвестицій, розвиток екологічно чистих технологій і сталий розвиток стали важливими напрямками для стимулювання зростання в цих громадах. Проте для забезпечення стійкого розвитку необхідно враховувати також соціальні, економічні та екологічні аспекти, які можуть бути використані для ефективного управління і подолання існуючих бар'єрів.

Фактори розвитку малих територіальних громад в Україні мають безпосередній вплив на соціально-економічну ситуацію на місцях. Вони можуть стати як каталізаторами для позитивних змін, так і чинниками, що стримують прогрес. Наведено нижче в табл. 2 основні фактори, які впливають на розвиток малих територіальних громад в Україні.

Таблиця 2

Фактори впливу

Фактор	Складові фактору
Фінансова спроможність	Бюджетні ресурси, залучені інвестиції
Інфраструктурна розвиненість	Транспортна інфраструктура, цифрова інфраструктура, енергетична інфраструктура, комунальна інфраструктура
Економічна активність	Малі та середні підприємства, аграрний сектор, екологізація
Соціальні умови та соціальний розвиток	Соціальний захист населення, демографічний стан, міграція
Інституційна спроможність	Місцеве самоврядування, громадська участь
Державна підтримка та політика	Децентралізація, податкові пільги та субсидії
Інновації та технології	Цифровізація та технологічний розвиток

Джерело: авторське бачення

Фактори розвитку малих територіальних громад в Україні є багатогранними і вимагають комплексного підходу до вирішення проблем. Успіх залежить від взаємодії фінансової спроможності, інфраструктурного забезпечення, розвитку економіки та людського капіталу, а також підтримки з боку держави та ефективності місцевого самоврядування. Щоб малим громадам стало можливим зростати та розвиватися, потрібно залучати інвестиції, розвивати місцеве підприємництво, поліпшувати умови для молоді, створювати доступ до освіти та медичних послуг, а також активно працювати над екологічною сталим розвитком.

Для більш детального розуміння впливу представлених факторів наведемо експертне оцінювання представлених факторів впливу (табл. 3).

Таблиця 3

Оцінка факторів впливу на економічну спроможність малих громад

Фактори впливу	Зважена експертна оцінка	Оцінка рівня впливу
Фінансова спроможність	0,86	високий
Інфраструктурна розвиненість	0,81	високий
Економічна активність	0,87	високий
Соціальні умови та соціальний розвиток	0,83	високий
Інституційна спроможність	0,65	середній
Державна підтримка та політика	0,68	середній
Інновації та технології	0,79	високий

Оцінка була проведена шляхом анкетування вибраних учасників експертної групи, до складу якої увійшло 10 фахівців, серед яких підприємці, науковці, а також експерти в галузі фінансів і інновацій. Для оцінювання було затверджено використання 5-бальної шкали, де 5 позначає найвищий рівень впливу, а 1 — найнижчий. Під час обробки отриманих результатів думки експертів обчислювались через середнє арифметичне кожного фактора впливу, а аналіз відповідей здійснювався за допомогою статистичних та математичних методів. Узгодженість оцінок експертів була визначена через коефіцієнт варіації.

Також при розгляді особливостей економічної спроможності малих територіальних громад необхідно звернути увагу на те, що у контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату, соціальні та економічні нерівності, а також швидка технологічна трансформація, питання сталості стає особливо актуальним. Сталый розвиток передбачає не тільки ефективне використання ресурсів, але й забезпечення їх доступності для майбутніх поколінь, збереження екологічної рівноваги та досягнення соціальної рівності.

Стратегії забезпечення сталості охоплюють різноманітні аспекти: екологічний, економічний та соціальний. Вони спрямовані на інтеграцію принципів сталого розвитку у всі сфери життя від бізнесу і виробництва до урядових рішень та особистої поведінки громадян. Розробка таких відповідних стратегій включає в себе не лише дотримання

існуючих норм і стандартів, але й активне прагнення до впровадження інновацій, які можуть забезпечити довгострокову сталу конкурентоспроможність і добробут.

Спираючись на попередні дослідження та окремі теоретичні нароби [1] – [18] можливо зауважити, що стратегіями забезпечення сталості є сукупність цілеспрямованих дій, рішень і підходів, спрямованих на довгострокове збереження і розвиток економічного, соціального та екологічного потенціалу суспільства. У сучасних умовах глобальних викликів і зростаючих ризиків (економічних, кліматичних, демографічних) питання сталості стало ключовим як для держав, так і для місцевих громад, підприємств та організацій.

Такі стратегії ґрунтуються на принципах збалансованого розвитку та передбачають узгодження трьох ключових складових:

- економічної стійкості (забезпечення ефективного використання ресурсів, зростання інвестиційної привабливості та підтримки локального підприємництва);
- соціальної справедливості (створення умов для рівного доступу до послуг, освіти, зайнятості, а також підтримка соціально вразливих верств населення);
- екологічної відповідальності (захист природних ресурсів, розвиток зеленої економіки, зменшення техногенного навантаження на довкілля).

У межах територіальних громад чи організацій стратегії забезпечення сталості можуть охоплювати такі напрямки, як: децентралізація управління ресурсами, розвиток місцевих ініціатив, впровадження енергоефективних технологій, посилення інституційної спроможності, партнерство з бізнесом і громадськістю. Таким чином, ефективна стратегія сталості не лише стабілізує розвиток у короткостроковій перспективі, але й створює основу для безпечного і передбачуваного майбутнього.

Відповідно до загальної стратегії сталого розвитку, існує кілька стратегій забезпечення сталості, які використовуються на рівні держав, громад, підприємств та організацій. Вони охоплюють економічні, соціальні й екологічні виміри та спрямовані на довгострокове збереження ресурсів, добробуту та екосистем. Саме тому у табл. 4 наведемо короткий опис зазначених стратегій забезпечення сталості.

Таблиця 4

Стратегії забезпечення сталості

Стратегія	Опис стратегії
Економічна стратегія сталості	Спрямована на забезпечення фінансової стабільності, розвитку місцевої економіки та підвищення зайнятості
Соціальна стратегія сталості	Фокусується на забезпеченні рівного доступу до послуг та підвищенні якості життя
Екологічна стратегія сталості	Має на меті збереження природного середовища та впровадження зеленої економіки
Інституційна стратегія	Створює ефективну систему управління, засновану на прозорості, підзвітності та довірі
Партнерська стратегія (публічно-приватне партнерство)	Передбачає залучення бізнесу та громадських організацій до вирішення стратегічних завдань громади

Джерело: авторська систематизація

Представлені стратегії забезпечення сталості свідчать про необхідність комплексного та збалансованого підходу до розвитку територіальних громад, підприємств та суспільства загалом. Впровадження економічних, соціальних, екологічних, інституційних та партнерських стратегій дозволяє не лише реагувати на сучасні виклики, але й формувати довготривалу стратегію дій, що забезпечує стабільність, адаптивність і добробут у майбутньому. Ключовим у цьому процесі є гармонізація інтересів усіх зацікавлених сторін, ефективне використання наявних ресурсів, впровадження інновацій та активна участь громади у процесах планування і прийняття рішень.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, дослідження проблематики економічної спроможності малих територіальних громад дозволило виявити ключові аспекти, які визначають їх сталий розвиток та здатність самостійно забезпечувати належну якість життя населення. Економічна спроможність громади включає в себе не лише наявність фінансових ресурсів, а й ефективність їх використання, здатність до інвестиційного зростання, підприємницької активності, управлінської гнучкості та адаптації до сучасних викликів.

У ході аналізу встановлено, що головними факторами розвитку малих громад є: раціональне використання природного й людського потенціалу, розвиток місцевого бізнесу, доступ до інфраструктури, якісне управління, а також партнерська взаємодія з державою, громадянським суспільством та міжнародними інституціями. Водночас на економічну спроможність негативно впливають: обмежений бюджет, низький рівень інвестиційної привабливості, відтік населення та нестача кваліфікованих кадрів.

Представлені стратегії забезпечення сталості, а саме: економічна, соціальна, екологічна, інституційна та партнерська, демонструють необхідність комплексного підходу до управління розвитком громад. Вони мають бути взаємопов'язаними та враховувати місцеву специфіку, потреби мешканців і ресурсні можливості. Особливо важливо впроваджувати інструменти стратегічного планування, цифровізації управління, розвиток людського капіталу та створення умов для підприємницької ініціативи.

Таким чином, економічна спроможність малих громад є фундаментом їхньої самодостатності, що потребує системного підходу до розробки й реалізації стратегій сталого розвитку. Успішна реалізація таких стратегій дозволить не лише зміцнити фінансову базу громад, а й підвищити якість життя населення, зменшити соціальні диспропорції та забезпечити довготривалий розвиток на локальному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Chen, J., Rojniruttikul, N., Kun, L. Y., & Ullah S. (2022). Management of green economic infrastructure and environmental sustainability in one belt and road initiative economies. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(24), 36326-36336. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-18054-5>.
2. Desyatnyuk, O., Krysovaty, A., Ptashchenko, O., & Kyrlyenko, O. (2024). Enhancing financial inclusivity and accessibility of financial services through digital technologies. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 65-69. https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140142/papers/A_13.pdf
3. Khoshnava, S. M., Rostami, R., Zin, R. M., Štreimikiene, D., Yousefpour, A., Mardani, A., & Alrasheedi, M. (2020). Contribution of green infrastructure to the implementation of green economy in the context of sustainable development. *Sustainable Development*, 28(1), 320-342. <https://doi.org/10.1002/sd.2017>
4. Резнікова, Н.В., Шлапак, А.В., & Іващенко, О.А. (2023). Від промислових екосистем до екосистем цифрової економіки: нові бізнес-моделі і моделі конкуренції в умовах діджиталізації міжнародної торгівлі товарами і послугами. *Вісник Хмельницького національного університету*, 316(2), 23-32. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-52>
5. Резнікова, Н. В., Рубцова, М. Ю., & Іващенко, О. А. (2019). Перспективи розвитку стратегій міжнародного маркетингу в умовах глобальної конвергенції. *Ефективна економіка*, 7. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7382>
6. Резнікова, Н. В., Булатова, О. В., Шлапак, А. В., & Іващенко, О. А. (2023). Інновації як драйвер цифрової трансформації світової економіки в умовах техноглобалізму: Вплив нових бізнес-моделей на розвиток міжнародної торгівлі товарами і послугами. *Інвестиції: практика та досвід*, 12, 5–12. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.12.5>
7. Резнікова, Н. В., Булатова, О. В., Шлапак, А. В., & Іващенко, О. А. (2023). Платформізація цифрової економіки чи техноглобалізм цифрових платформ? Трансформаційний потенціал діджиталізованих екосистем для міжнародного бізнесу і торгівлі. *Ефективна економіка*, 6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.6.1>
8. Sinha, A., Sengupta, T., & Alvarado, R. (2020). Interplay between technological innovation and environmental quality: formulating the SDG policies for next 11 economies. *Journal of Cleaner Production*, 242, 118549. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118549>

9. Sołoducho-Pelc, L., & Sulich, A. (2022). Natural environment protection strategies and green management style: A literature review. *Sustainability*, 14(17), 10595. <https://doi.org/10.3390/su141710595>
10. Десятнюк, О.М., & Птащенко, О.В. (2024). Трансформації фінансового забезпечення сталого розвитку сільських територіальних громад. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 1(13), 362-371. <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/322>
11. Десятнюк, О.М., & Птащенко, О.В. (2024). Управління ризиками в цифровій економіці: фінансова безпека та трансформаційні зміни. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 2(14), 238-247. <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/338>
12. Кириленко, О.П., & Кириленко, С.В. (2024). Інклюзивний розвиток територіальних громад в умовах новітніх викликів. *Інклюзивна економіка*, 3(05), 39-46. https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.5-6
13. Птащенко, О. (2024). Особливості фінансового забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 334(5), 432-437. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-65>
14. Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/>
15. Oxford Learner's Dictionaries. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
16. Krysovaty, A.I., & Sokhatskya, O.M. (Eds.). (2018). The fourth industrial revolution: Changing directions of international investment flows. Ternopil: PE Yu.V. Osadtsa.
17. Rubmann, M. (2015). Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries. The Boston Consulting Group. Inc. https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries
18. Sony, M. (2018). Industry 4.0 and lean management: a proposed integration model and research propositions. https://www.researchgate.net/publication/328611557_Industry_40_and_lean_management_a_proposed_integration_model_and_research_propositions

Alla Shlapak

Doctor of Science in Economics, Associate Professor
Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work and Innovative Development
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-8697-7039
e-mail: av.shlapak@kubg.edu.ua

Hennadii Zabolotnyi

Head of Projects and Programs in the Field of Material (Non-material) Production
BO "CF "Together for Ukraine"
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0009-0005-4629-9524
e-mail: hennadiizabolotnyi@gmail.com

ECONOMIC CAPACITY OF SMALL COMMUNITIES: DEVELOPMENT FACTORS AND STRATEGIES FOR SUSTAINABILITY

Abstract. The presented work substantiates that at present the economic capacity of small communities is one of the main conditions for their sustainable development and social stability. In the context of modern economic transformations, decentralization and local government reform, the issues of ensuring the economic independence and stability of small communities are becoming particularly relevant. Small communities face numerous challenges, in particular, limited financial resources, lack of sufficient infrastructure, low level of economic activity and unemployment among the population. That is why the purpose of the presented work is to determine the features of the economic capacity of small communities, as well as to determine their development factors and the features of strategies for ensuring their sustainability. The main methods presented in the work are: logical method, analysis method, comparison method, deduction method, synthesis method, induction method, generalization method, comparison method, tabular and graphical methods. One of the key factors of economic capacity is the ability of a community to effectively use its resources, promote the development of entrepreneurship and attract investments. However, this requires the implementation of comprehensive strategies that include both infrastructure development and support for social initiatives, promoting the development of small and medium-sized businesses, as well as active cooperation with public and private partners. For small communities, important areas are the creation of a favorable environment for doing business, supporting local entrepreneurs, developing infrastructure and attracting external investments. Entrepreneurship should become the main engine of economic growth in communities, therefore it is necessary to stimulate the development of small and medium-sized businesses through support programs, training and access to financing. An important condition for economic capacity is the creation of partnerships and coalitions between communities, state bodies and business. This will allow attracting additional resources, improving infrastructure and creating new opportunities for community development. The work also states that success depends on how actively local residents will participate in the planning and implementation of economic initiatives. The formation of local initiative and support for civic activity are necessary conditions for ensuring long-term economic development.

Keywords: economic capacity; digitalization; sustainable development; digital economy; inclusivity; territorial communities; digital technologies; digital transformation; small communities; development of small communities; economic inclusion; inclusion.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Chen, J., Rojniruttikul, N., Kun, L. Y., & Ullah, S. (2022). Management of green economic infrastructure and environmental sustainability in One Belt and Road Initiative economies. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(24), 36326–36336. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-18054-5>
2. Desyatnyuk, O., Krysovaty, A., Ptashchenko, O., & Kyrylenko, O. (2024). Enhancing financial inclusivity and accessibility of financial services through digital technologies. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 65–69. https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140142/papers/A_13.pdf
3. Khoshnava, S., Rostami, R., Zin, R., Štreimikiene, D., Yousefpour, A., Mardani, A., & Alrasheedi, M. (2020). Contribution of green infrastructure to the implementation of green economy in the context of sustainable development. *Sustainable Development*, 28(1), 320–342. <https://doi.org/10.1002/sd.2017>
4. Reznikova, N., Shlapak, A., & Ivashchenko, O. (2023). From industrial ecosystems to digital economy ecosystems: New business models and competition models in the digitalization of international trade in goods and

services. *Herald of Khmelnytskyi National University*, 316(2), 23–32. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-52> [in Ukrainian]

5. Reznikova, N., Rubtsova, M., & Ivashchenko, O. (2019). Prospects for the development of international marketing strategies under global convergence. *Effective Economy*, 7. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7382> [in Ukrainian]

6. Reznikova, N., Bulatova, O., Shlapak, A., & Ivashchenko, O. (2023). Innovation as a driver of the digital transformation of the global economy in the era of technoglobalism: Impact of new business models on the development of international trade. *Investments: Practice and Experience*, 12, 5–12. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.12.5> [in Ukrainian]

7. Reznikova, N., Bulatova, O., Shlapak, A., & Ivashchenko, O. (2023). Platformization of the digital economy or technoglobalism of digital platforms? Transformational potential of digital ecosystems for international business and trade. *Effective Economy*, 6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.6.1> [in Ukrainian]

8. Sinha, A., Sengupta, T., & Alvarado, R. (2020). Interplay between technological innovation and environmental quality: Formulating the SDG policies for Next 11 economies. *Journal of Cleaner Production*, 242, 118549. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118549>

9. Soloduchko-Pelc, L., & Sulich, A. (2022). Natural environment protection strategies and green management style: A literature review. *Sustainability*, 14(17), 10595. <https://doi.org/10.3390/su141710595>

10. Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Transformations in financial support of sustainable development of rural territorial communities. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 1(13), 362–371. <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/322> [in Ukrainian]

11. Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Risk management in the digital economy: Financial security and transformational changes. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 2(14), 238–247. <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/338> [in Ukrainian]

12. Kyrylenko, O., & Kyrylenko, S. (2024). Inclusive development of territorial communities under modern challenges. *Inclusive Economy*, 3(05), 39–46. https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.5-6 [in Ukrainian]

13. Ptashchenko, O. (2024). Features of financial support for rural territorial communities under sustainable development conditions. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 334(5), 432–437. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-65> [in Ukrainian]

14. Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/>

15. Oxford Learner's Dictionaries. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

16. Krysovatty, A., & Sokhatskya, O. (Eds.). (2018). *The fourth industrial revolution: Changing directions of international investment flows*. Ternopil: PE Yu.V. Osadtsa.

17. Rubmann, M. (2015). *Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries*. The Boston Consulting Group. Inc. https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries

18. Sony, M. (2018). Industry 4.0 and lean management: A proposed integration model and research propositions. https://www.researchgate.net/publication/328611557_Industry_40_and_lean_management_a_proposed_integration_model_and_research_propositions

Стаття надійшла до редакції 08.04.25

Рецензовано 21.04.25

Опубліковано 01.05.2025 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.